

**'Elegant en
melancholisch!'**

– Jenna Blum, auteur van
Het familieportret

DE CELLISTE VAN PORTOFINO

*Is er in oorlogstijd
ruimte voor liefde en hoop?*

XANDER

ROMAN

ALYSON RICHMAN

Ook verschenen van Alyson Richman bij Xander Uitgevers

Mijn verloren vrouw (2014)

Alyson Richman

De celliste van Portofino

Uitgegeven door Xander Uitgevers BV
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam

www.xanderuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *The Garden of Letters*

Oorspronkelijke uitgever: Berkley Books

Vertaling: Stina de Graaf

Omslagontwerp: Andrew Smith, www.asmithcompany.co.uk

Omslagbeeld: Getty Images, Corbis Images

Auteursfoto: Stephen Gordon

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

Copyright © 2013 Alyson Richman

Copyright © 2015 voor de Nederlandse taal:

Xander Uitgevers BV, Amsterdam

Eerste druk 2015

ISBN 978 94 0160 352 2 | NUR 302

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren. Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen, dan kunt u contact opnemen met de uitgever. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Katia Galvetto,
die me Verona schonk

Voor Zachary, Charlotte en Stephen
Van wie ik altijd zal houden, de sterren voorbij

‘De mensen zijn die waarheid vergeten,’ zei de vos, ‘maar jij moet die nooit vergeten. Je blijft altijd verantwoordelijk voor wat je getemd hebt. Jij bent verantwoordelijk voor je roos...’

Antoine de Saint-Exupéry, *De kleine prins*

I

Portofino, Italië oktober 1943

Haar rugzak bevat haar leven, tot slechts enkele voorwerpen gereduceerd. Hoewel het gewicht ervan onbeduidend is, voelt alles zwaar wat ze draagt. Ze probeert haar rok omlaag te houden, maar de afluende wind is niet-aflatend, en het katoen bolt als een parachute rond haar op.

Ze doet haar ogen dicht en probeert zich voor te stellen hoe ze van het scheepsdek wordt opgetild, en zwevend in de koele lucht neerkijkt op het vaartuig terwijl dat door het water klieft. Genua, Rapallo en de westelijke kust van Italië steken messcherp tegen het water af. Vanaf de boot kan ze de lichtgekleurde gevels zien van de op de kliffen genestelde villa's en de eeuwenoude hotels die uitkijken op zee.

De reis duurde dagen, maar het voelt als maanden. Met een grijze sjaal over haar donkere haar en een onopvallende, bescheiden marineblauwe jurk kan ze doorgaan voor een doorsnee Italiaans meisje van begin twintig.

Haar maag is leeg. Ze probeert de honger te vergeten door haar medepassagiers te bekijken. Aan boord zijn bijna dertig mensen. Zeven Duitse soldaten en een handvol oma's gekleed in hun zwarte weduwenkleren. De andere

zijn naamloze mannen en vrouwen, allemaal onopvallend in haar ogen.

Zoals zij hoopt onopvallend in hun ogen te zijn.

Meteen toen de oorlog begon, had ze geleerd zich onzichtbaar te maken, alledaags te lijken, niet de moeite waard om op straat aan te houden. Ze kan zich de laatste keer niet herinneren dat ze een fleurige jurk droeg of haar favoriete zijden blouse, die met de witte bloemen. Schoonheid is een wapen op zich, was ze gaan beseffen, dat beter verborgen kon blijven, om slechts dan tevoorschijn gehaald te worden als het absoluut noodzakelijk was.

Terwijl de boot de kade nadert, legt ze instinctief haar handen op haar buik. Het verbaast haar hier zo veel Duitsers te zien, aangezien ze had gemeend hier eindelijk veilig te zijn. Wekenlang heeft ze geprobeerd ze uit de weg te gaan, maar nu staan ze hier op de kade te wachten om de papieren van iedereen te controleren.

Ze voelt haar maag ineenkrimpen. Ze doet haar rugzak af en klemt die intuïtief tegen haar borst.

Ze staat op. Het voelt alsof haar benen het onder haar zullen begeven. Ze brengt haar handen naar haar gezicht en wrijft zacht om kleur te brengen op haar wangen, die bleek zijn van angst.

Ze is bang dat de soldaten misschien tot onder in haar rugzak zullen zoeken. Daarom haalt ze haar vervalste papieren eruit en klemt ze die tegen zich aan. Ze loopt langzaam achter een van de weduwen aan, die zo'n groot crucifix om heeft dat ze hoopt dat die haar ook een beetje zal beschermen – of anders de soldaten tijdelijk zal afleiden.

Voorzichtig loopt ze over het dek. Dan stapt ze de kade op. Hoog op de heuvel lijken de witte huizen net tanden. Ze ziet

bougainville langs de terrassen klimmen en hibiscusbloemen die zich als een parasol naar de zon keren. Ze ademt de geur in van jasmijn, maar met elke stap voelt ze zich slapper worden van angst.

‘*Ausweis!*’ De Duitsers blaffen hun bevelen en grissen papieren uit zenuwachtige handen.

Elodie is de volgende. Ze houdt stijf haar valse papieren vast. Enkele weken geleden had ze het persoonsbewijs met haar echte gegevens vernietigd. Elodie Bertolotti is nu Anna Zorzetto.

Anna. Anna. Ze probeert zich op haar nieuwe naam te concentreren. Haar hart bonst.

‘De volgende! Jij!’ Een van de Duitsers graait de papieren uit haar hand. Hij doet dat zo ruw dat hij heel even haar vingers vastpakt. Ze huivert bij zijn aanraking.

‘Naam!’ bijt hij haar toe. Zijn stem is zo schrill dat het voelt alsof ze kortstondig bevriest, en ze is niet in staat om ook maar een woord uit te brengen.

‘Naam!’

Haar mond gaat nu open, maar ze klinkt als een gedempt instrument. Ze begint te stotteren als er plotseling uit het niets een stem klinkt.

‘Nicht! Nicht!’ Vanuit de verzamelde menigte op de kade roept een stevig gebouwde man naar haar.

‘Nicht! Godzijdank, je bent er. Ik wacht al dagen op je!’ De man wringt zich naar voren en omhelst haar.

‘Ze hoort bij mij,’ zegt hij tegen de Duitse soldaat.

‘Nou... neem haar dan maar mee,’ mompelt de soldaat, terwijl hij de papieren van de volgende in de rij al wil pakken.

Elodie heeft de man nog nooit gezien, maar hij pakt stevig haar arm vast en loodst haar door de menigte. Hij duwt mensen opzij, zodat ze hem ongehinderd kan volgen.

Hij kijkt achterom en gebaart dan naar de heuvel. ‘Die kant op,’ fluistert hij. ‘Ik woon boven de haven, hoog boven op het klif.’

Ze blijft een ogenblik stokstijf staan. Ze kan de geluiden uit de haven nog horen: de blaffende bevelen van de Duitsers, roepende mensen die elkaar proberen te vinden en het gehuil van vermoeide kinderen.

‘Ik ben je nicht niet,’ zegt ze ten slotte. ‘Je moet je vergissen.’ Ze probeert langzaam en duidelijk te spreken. Het is haar opgevallen dat hij niet het dialect spreekt dat ze op de kade heeft gehoord. Hij klinkt hoogopgeleid. Toch wil Elodie dat haar woorden duidelijk overkomen.

Haar sjaal is losgegaan, zodat haar gezicht uit een zee van kleurloze stof tevoorschijn komt. Als water dat wegloopt en een glanzende steen blootlegt. Onmiddellijk valt hem het groen van haar ogen op en de intensiteit van haar blik. Zonder iets te zeggen kijkt hij haar aan. Dan zegt hij: ‘Dat weet ik.’

‘Maar waarom dan? Waarom heb je me gered?’

Ze hoort zijn adem, een fluistering van lucht die ontsnapt uit zijn borst.

‘Om de paar maanden kom ik hier om iemand te redden.’

Ze kijkt hem verbijsterd aan. ‘Maar waarom heb je mij uitgekozen?’

Hij bestudeert haar gezicht, en ziet bevestigd wat hij al weet.

‘Waarom? Dat is eenvoudig. Ik kies degene die er het bangst uitziet.’

2

Portofino, Italië oktober 1943

Hij vraagt of hij haar rugzak kan dragen. ‘Nee,’ zegt ze. ‘Ik draag hem zelf.’ Hij dringt niet aan. Hij kan haar nog niet echt doorgronden, wel kan hij haar angst ruiken. Ze ruikt als een opgejaagd dier, vindt hij. Ze is rusteloos en achterdochtig. Haar blik blijft wantrouwig terwijl ze door de nauwe straatjes richting zijn huis lopen. Ze kijkt strak vooruit en blijft geen enkele keer staan om naar de onge-repte schoonheid van het dorp of de zee onder hen te kijken.

Soms loopt hij voor haar, soms blijft hij wat achter. Soms voelt hij het verraad van zijn eigen lichaam. Zijn buikje, zijn korte benen, de verwonding aan zijn voet waardoor hij deze keer niet opgeroepen was. Ze loopt enkele passen voor hem, en hij merkt op hoe sterk haar lichaam is. Haar gespierde kuiten, strakke heupen. Haar pezige armen.

‘We zijn er bijna,’ zegt hij.

Ze kijkt achterom en staart hem aan. Hij heeft die blik in het afgelopen jaar tientallen keren gezien – van de kwetsbaren die sterk willen lijken.

‘Je kunt me vertrouwen,’ zegt hij.

Weer kijkt ze hem aan. Een van de banden van de rugzak glijdt van haar schouder en ze schuift hem weer omhoog.

‘Hoe heet je?’ vraagt hij.

Ze is zo moe dat ze bijna ‘Elodie’ had gezegd, maar ze kan nog net voorkomen dat die naam haar ontglipt. ‘Anna,’ zegt ze. ‘Anna Zorzetto.’

‘Anna, ik ben arts. De enige hier in het dorp. Ik beloof je, je hebt niets van me te vrezen.’

Zijn uitleg lijkt tot haar door te dringen, maar in het zonlicht ontspant ze zich niet. In plaats daarvan ziet hij juist het tegenovergestelde gebeuren, alsof haar lichaam bij elk woord verder versteent.

Ze probeert hem ook te doorgronden. De blik in zijn ogen, de lijnen in zijn gezicht die tegelijkertijd bedroefdheid en ernst suggereren.

Ze kijkt weer om, als om de haven onder haar nog een keer te zien. Ze wil dolgraag de pure angst van nog maar enkele minuten geleden vergeten, bang als ze was toen dat ze haar papieren beter zouden bekijken, of erger nog, haar tas zouden doorzoeken.

‘Nou,’ slaagt ze erin te zeggen. ‘Ik veronderstel dat ik je wel moet vertrouwen. Ik heb weinig keus, hè?’

*

Ze lopen verder het rotsachtige klif omhoog, over een smal weggetje, langs oude stenen muurtjes die een barricade vormen tussen de weg en een steile bergwand. Dan komen ze bij een kleine, met klimranken overdekte poort. Verscholen in een oerwoud van bloemen en struiken ligt een wit huis met een zware deur, waarvan het hout glanzend groen is geverfd. Ze

ziet de citroen- en vijgenbomen, en ze ruikt weer de geur van jasmijn. Ze voelt zich duizelig. Dit zijn niet de bomen uit haar jeugd in Noord-Italië, waar het doordringend naar pijnbomen en jeneverbessen ruikt. Alsof ze hier uit een droom is ontwaakt. Het dialect is vreemd. De huid verweerder, de kleren minder verzorgd.

Hoeveel dagen geleden is het dat ze goed heeft geslapen? De moeheid vanbinnen verlamt haar en ze hunkert naar slaap. Alles wat ze doet lijkt buitensporig veel energie te vergen, erger gemaakt nog doordat ze probeert er vooral niet moe en kwetsbaar uit te zien.

Eenmaal binnen biedt hij haar een glas water aan. Dat drinkt ze gulzig leeg en hij schenkt nog eens in. En nog eens. Hij gaat naar de keuken en snijdt drie sneden brood. Hij schept honing in een kom. Hij verwijdert het steeltje van een dadelprium en snijdt die in vieren, waarna hij het zachte vlees op een schoteltje schept.

Ze neemt maar één lepel honing bij het brood, ook al wil ze meer. Ze neemt maar een beetje dadelprium. Ze wil niet laten zien hoe hongerig ze is. Maar het derde glas water drinkt ze helemaal op.

‘Je zult wel moe zijn van de reis,’ zegt hij. ‘Ik heb een logeer-kamer waar je kunt uitrusten.’

Hij loopt met haar naar een klein kamertje met witte muren, beschilderde tegels op de grond en een raam dat uitkijkt op zee. De doorschijnende gordijnen bollen op, wat haar weer aan haar rok doet denken, hoe die door de oceaانبries werd opgetild.

‘Ja, ik kan wel wat slaap gebruiken,’ zegt ze.

Hij doet de deur achter zich dicht, en ze wacht tot ze zijn voetstappen door de gang hoort gaan. Ze ziet de sleutel in de deur. Die draait ze om en ze hoort het slot klikken. Nu ze

weet dat ze eindelijk veilig is, voor het moment althans, zet ze haar rugzak op het bed en ze pakt die uit.

*

Er zitten spullen in die je zou verwachten en die je niet zou verwachten.

Ze haalt de bovenste laag eruit. De reserve blauwe jurk, haar onderrok en onderkleding. Vervolgens Luca's trui, die ze naar haar gezicht brengt en inademt.

Met bonzend hart haalt ze de tweede laag eruit. Een toilet-tasje met daarin haar tandenborstel, een stukje zeep en haar kam.

Dan haar nachthemd, het buideltje met de amulet aan een leren koord, dat ze in haar handen neemt. Als laatste haalt ze onder uit haar rugzak een boek, zo dun dat het een dagboek zou kunnen zijn. Ze wacht een moment en legt dan haar handen op de versleten kaft. Daarna slaat ze het langzaam en met grote eerbied open. In het boek zitten weer enkele gevouwen velletjes papier. Maar er staat geen onbegrijpelijke code op. Ze hoeft het ook nergens af te leveren, zoals ze als koerierster van het verzet heeft gedaan. In plaats daarvan vouwt ze ze open en dan blijkt het een partituur te zijn.

Ze doet haar ogen dicht en hoort de muziek die erop staat geschreven.

*

Hoe hoort iemand muziek? Is het het ritme van een woordeloze taal? Een onvertaalbare code?

Elodie hoort de noten als de beweging van water in haar

hoofd. De muziek begint in zachte rimpelingen. Ze hoort de noten ook in kleur. Als een laagje lichtblauwe inkt, of de glinstering van witte steen. Soms sussend, dan weer aanzwellend. Lange verbindingshalen die haar op een totaal ander niveau brengen. Niet in haar hoofd, maar diep in haar buik.

Ze doet haar ogen dicht en denkt weer aan haar cello in Verona. Aan het gerenommeerde conservatorium waar ze elke ochtend heen ging met haar muziekinstrument in de zwarte koffer bijna even groot als zijzelf.

Ze voelt de cello nog tussen haar knieën, twee boekensteunen met daartussen de onderste ronding, één arm rond de hals, terwijl de ander de strijkstok vasthoudt. Haar lichaam ontlokt met elke strek van haar strijkstok muziek aan het instrument.

Maar nu legt ze enkel de bladmuziek op het bed en daar weer op haar handen. Ze ontspant zich terwijl de noten door haar heen zweven. Eindelijk valt ze in slaap, totdat in haar hoofd nog slechts de melodie van de noten klinkt.

*

Haar ouders hadden haar dat eerste muziekinstrument gegeven toen ze zeven jaar was. Daarvoor had ze hen verschillende maanden, steeds voordat ze in slaap viel, horen discussiëren over welk instrument ze zou moeten leren spelen. Haar moeder had een voorkeur voor fluit, maar haar vader had aangedrongen op viool. Maar Elodie had om een cello gesmeekt. Tijdens een concert op haar vaders school was ze voor het eerst op het prachtige geluid van dat instrument verliefd geworden. De studenten hadden het celloconcert van Dvořák gespeeld, en ze had er als gebiologeerd naar geluisterd.

Op weg naar huis had ze haar eigen imaginaire strijkstok heen en weer door de lucht gezwaaid. Ze hoorde de muziek nog in haar hoofd, elke noot bleef in haar talmen. De dans van die cellist was in elke spiervezel en in elk botfragment van haar gegrift.

De dag dat ze eindelijk haar eerste cello kreeg, en het beeld van haar vader die de donkere leren koffer op de eettafel legde, waren herinneringen die Elodie altijd bij zich zou blijven dragen, elk beeld als een noot die de volgende opvolgt. Hoe haar vader de koffer openmaakte was iets wat ze nooit zou vergeten. Het instrument was in een prachtige rode sjaal gewikkeld om te voorkomen dat de strijkstok de lak zou beschadigen. Elodies adem stakte toen haar vader de doek wegtrok.

‘Het is een driekwartcello,’ zei haar vader terwijl hij haar het instrument aangaf. ‘Als je wat ouder bent, krijg je een grote.’

Ze pakte het instrument van hem aan, en onmiddellijk voelde Elodie haar hart tekeergaan. Het was het mooiste wat ze ooit had vastgehouden.

‘En de strijkstok, Elodie...’ Haar vader gaf haar die ook.

‘Ze is de dochter van haar vader,’ zei Orsina, die voelde dat haar dochter er geen problemen mee zou hebben als ze de benodigde technieken eenmaal had geleerd. ‘Ik kan niet wachten haar te horen spelen.’

*

Elodie was in het begin een langzame leerling. Haar vader was onvermurwbaar, ze moest alles correct leren. Als eerste leerde hij haar dat ze haar cello liefdevol moest behandelen.

Hij vertelde zijn dochtertje dat het niet ideaal was om jezelf in allerlei bochten te moeten wringen. In plaats daarvan moest

je een ongedwongen houding vinden waarin je het instrument kon omarmen. ‘Je moet er één mee worden,’ vertelde hij haar.

Hij pakte haar handen en legde ze boven op de klankkast, en samen volgden hun handen de zijkanten naar beneden, zodat ze elke ronding kon voelen.

Het hout onder haar handen voelde geruststellend. Elk onderdeel van het instrument wekte al tastend zijn eigen reactie op: de houtlak, de lengte van de greepplank en de richels in de krul.

Elodies vader liet haar zien hoe ze haar knieën moest gebruiken om te voorkomen dat de staartpen over de vloer weggleed. Hij pakte haar strijkstok van de tafel: ‘In tegenstelling tot een violist houdt een cellist de strijkstok ongedwongen vast,’ zei hij. Toen begon hij te lachen en voerde hij een kleine pantomime op, waarbij hij de ongemakkelijke manier nadeed waarop een violist zijn strijkstok vasthield, waarbij de vingers van zijn linkerhand licht heen en weer rolden, een techniek die gebruikt werd om het geluid te versterken.

In de daaropvolgende weken leerde ze noten uit haar cello halen. Het was alsof haar armen veranderden. Hadden ze eerst twee oninteressante aanhangsels geleden, nu maakten ze deel van haar uit en hadden ze een eigen unieke kracht. Ze kon ze optillen en uitstrekken als de vleugels van een vogel. Ook leerde ze haar pols te buigen en te strekken, wat haar spel gratie en schoonheid gaf. Ze leerde te wachten. Adem te halen. Om de strijkstok iets boven de snaren voor de kam te houden en dan pas te strijken. Ze zoog haar vaders instructies op met een begrip dat haar leeftijd te boven ging.

‘Een goed musicus moet de kunst van het interpreteren leren,’ onderwees hij haar. ‘De notenbalken van het stuk zijn een wegenkaart. Je leest de noten, je speelt ze zoals de componist

voorschrijft, maar de emotie... daarmee maak je de muziek eigen.'

Ze keek hem met grote ogen aan, terwijl ze haar strijkstok op haar knie liet rusten.

'Je moet altijd luisteren naar wat je leraar je vertelt, daarna interpreteer je dat... laat je zien dat je het niet alleen kunt spelen maar het echt begrepen hebt. Begrijp je dat, Elodie?'

Elodie knikte. 'Ook al ben je jong, ik kan zien dat je be-
gaafd bent aan de manier waarop je aanvoelt wat er achter de
muziek verborgen ligt.' Hij liep naar haar toe, pakte de strijk-
stok uit haar hand en legde die op de muziekstandaard voor
haar. Toen nam hij haar handen in die van hem.

'Toen je nog maar enkele maanden oud was, hield ik je in
mijn armen. Ik keek naar dat mooie gezichtje van je en zag je
moeders amandelvormige ogen, haar volmaakte mond. Maar
ik zag dat je mijn handen had.' Hij vouwde haar hand open.
'Je hebt dezelfde lange vingers, dezelfde grote reikwijdte.' Hij
vouwde haar hand weer dicht, bracht haar vingers naar zijn
lippen en kustte ze. 'Je bent voorbestemd een groot cellist te
worden, want ik kan voelen dat je je cello tot leven wilt
wekken.'

*

Precies zoals haar vader voorvoeld had, ontwikkelde zich een
bijzondere magie tussen Elodie en haar cello. Langzaam werd
het instrument haar, en zijzelf het instrument. Een unieke band,
die almaar hechter werd naarmate ze beter leerde spelen. Soms,
als Elodie haar cello vasthield, meende ze een polsslagen in de
houten holte te kunnen voelen. Het kwam nooit bij haar op
dat het haar eigen hartslag was die ze hoorde.

Op oudere leeftijd kreeg ze een groot formaat cello die haar vader van een gepensioneerde leraar van het conservatorium had gekocht. Van walnotenhouw die honingkleurig was gelakt. Ze studeerde er dagelijks op en haar repertoire breidde zich spoedig uit. Ze speelde met steeds meer gevoel Brahms cello-sonate in E-groot en Vivaldi's sonate nr. 5. Ze leerde de 'Tarantella', een stuk dat haar uithoudingsvermogen op de proef stelde, maar ze studeerde urenlang totdat de noten zo zuiver en helder als zonlicht klonken.

Maar vlak voor haar zeventiende verjaardag, slechts vier maanden voor ze auditie zou doen voor toelating tot het conservatorium van Verona, kwam haar vader met een vroeg verjaardagscadeau thuis.

'Het is een Venetiaanse cello,' zei hij tegen Elodie. Deze keer, toen de koffer openging, was de cello in een reusachtige gele sjaal gewikkeld. Haar vader leek een ogenblik boven het instrument te mediteren, alsof hij een gebed opzei. Toen trok hij met een groots gebaar van zijn pols de sjaal weg en zijn dochter zag haar nieuwe cello.

'Wat is hij mooi!' Elodie kon haar opwinding niet bedwingen. Ze had de twee cello's waarop ze tot nu toe had gespeeld, mooi gevonden, maar deze was werkelijk prachtig. Zo'n cello had Elodie nog nooit gezien. De lak was niet bruin, maar vuurrood. Onder zijn glanzende jas gloeide een topaaskleurig licht, zodat het leek alsof de cello inwendig vlamde.

Elodies handen jeukten. Ze wilde hem dolgraag aanraken.

'Ter ere van je moeder moest hij Venetiaans zijn.'

Haar vader gaf haar het instrument en instinctief begon Elodie het te liefkozen. Haar handen gleden over alle randen en rondingen, precies zoals ze jaren geleden bij haar eerste cello had gedaan. Bijna onmiddellijk kon ze vertellen dat de

afmetingen van deze cello enigszins afweken. Het onderste deel bolde iets meer op, waardoor de vorm sensueler was. Zelfs het snijwerk van de sierkrullen leek totaal anders. Alsof de verantwoordelijke bouwer eerder in een opwelling dan volgens de traditie gewerkt had toen hij de versiering uitsneed.

‘Papa,’ zei ze, terwijl haar handen het instrument bleven strelen, alsof ze haar ogen nauwelijks kon geloven. ‘Hij moet een fortuin gekost hebben!’

‘De reis van deze cello naar onze woonkamer is een lang en ingewikkeld verhaal,’ zei hij zacht. ‘Maar ik heb de vorige eigenaar de verzekering gegeven dat je voor het instrument zal zorgen alsof het bij je eigen lichaam hoort.’

Haar vader liep weer naar de koffer. Hij sloeg meters gele zijde opzij en pakte een lange, ranke strijkstok van donker uitheems hout.

‘De eigenaar zei dat je deze strijkstok moest gebruiken om de cello op zijn mooist te laten klinken.’ Zodra haar vingers hem vastpakten, viel het haar op hoe licht hij was.

‘Hij lijkt bijna niets te wegen,’ zei ze.

Ze ging vooraan op haar stoel zitten en begon de strijkstok klaar te maken. Ze spande eerst de haren en toen harste ze die.

Haar vader pakte zijn viool en speelde een A zodat ze het instrument kon stemmen.

Terwijl ze aan de snaar trok, luisterde ze aandachtig. Ze sloot haar ogen en controleerde de toon nog een keer. Pas toen de cello perfect was gestemd, begon Elodie te spelen.

*

In de maanden die volgden klonk Elodies spel op haar nieuwe cello zelfs nog geïnspireerder. Ze speelde met zo veel vuur, zo veel passie, dat haar toehoorders alleen al door de tremolo's van haar vibrato's voelden dat ze in het gezelschap waren van een wonderkind. Ze was nu bijna zeventien. Haar armen en benen waren langer geworden en haar lichaam was in dat van een vrouw veranderd, zowel mager als sterk. Haar vader nodigde vaak zijn vrienden van het *Liceo Musicale* uit om zijn dochter te horen spelen, in de hoop dat ze in de toekomst op een groter publiek was voorbereid.

Ze was niet alleen aantrekkelijk om naar te luisteren, maar ook om te zien. Wanneer ze de strijkstok over de snaren boven de kam van haar cello heen en weer streek om één lange noot te produceren, leek Elodie wel een danseres. Het viel de muziekdocent Moretti op een avond op dat ze op een zwaan leek, die zelfs door de moeilijkste muziekpassages kon glijden.

Elke avond na school maakte Elodie de koffer open en haalde ze haar cello tevoorschijn. 'In jouw handen gaat hij pas zingen,' zei haar moeder op een dag, toen Elodie begon te spelen. Ze zag hoe haar dochter haar slaap tegen de lange bruine hals van de cello liet rusten. De lak van het instrument rimpelde als barnstenen golven in het zonlicht, en de lange schaduw van de cello viel over de vloer van het appartement.

De hele dag wachtte Orsina op het moment dat haar dochter ging spelen. Het brandde als een vurig verlangen in haar. Haar dochter bracht met haar muziek schoonheid in haar leven. Het verbaasde haar nog steeds dat een kind uit haar eigen schoot in staat was zoiets in haar op te wekken. Ze had geduldig geluisterd toen het meisje de toonladders leerde, en vervolgens promoveerde naar arpeggio's en moeilijkere vingeroefeningen. Nu speelde ze hele sonates en concerten. Haar dochter stond

op de drempel van volwassenheid. Haar spel werd genuanceerder en in haar muziek weerklonk iets sensueel. Haar vingers bewogen zelfverzekerd en met een bedreven precisie wanneer ze over de snaren heen en neer dansten. Dan weer maakte haar strijkstok lange, zwierige halen, dan weer streefde hij de snaren in een tedere liefkozing.

Elodie liet haar haar tot over haar schouders groeien, en af en toe, als ze vol overgave speelde, raakten haar speldjes los en verdween haar gezicht achter een gordijn van haar. Maar als haar haar goed zat en hoog was opgespeld, was ze een opvallende verschijning. Ze had haar moeders porseleinwitte huid en Venetiaans groene ogen. Ze leek wel een engel als ze optrad.

*

‘Ze is niet alleen een begaafd celliste,’ zei haar vader tegen haar moeder. ‘Een nog zeldzamer talent is dat ze alle noten in haar hoofd heeft.’

Haar moeder leek dat eerst niet te begrijpen. ‘Wat bedoel je, Pietro?’

‘Ik bedoel dat ze heel uitzonderlijk de bladmuziek vanbuiten kent.’ Hij schudde zijn hoofd. ‘Dat heeft ze niet van mij, Orsina.’

Dat was haar moeder al veel eerder opgevallen. Elodie hoefde zelden iets op te schrijven. Ze kon zich ook heel precies herinneren wat voor kleren ze op een bepaalde dag had gedragen, zelfs jaren later nog. Ze hoefde een boek maar één keer te lezen en herinnerde zich dan met gemak de hele inhoud zonder er ooit nog een keer in te hoeven kijken.

‘Dat zijn haar Venetiaanse genen,’ zei Orsina. Ze wist dat haar dochter haar geheugen van haar had. Venetianen hadden

eeuwenlang door de labyrinten van een drijvende stad gelopen. Om er je weg te vinden moest je je wegen, oriëntatiepunten en zelfs anekdotes over bepaalde plaatsen herinneren.

Orsina kon niet zoals Elodie geschreven tekst onthouden, maar ze had een sterk visueel geheugen en ze wist dat ze dat aan haar dochter had doorgegeven. Toen het kind net vier was, had ze haar moeder de weg naar huis gewezen, gezegd dat ze linksaf moesten bij de kruidenier, rechtsaf bij het park en rechtdoor op de weg waaraan de ijswinkel stond. Ze had geglimlacht bij de gedachte dat haar dochter deed wat haar eigen moeder en haar moeder vóór haar hadden gedaan.

Maar Elodies geheugen was zelfs nog verbazingwekkend veel beter dan dat van een typische Venetiaan, en het deed Orsina plezier dat ze daar bij haar muziek van kon profiteren.

‘Daarmee zal ze zich onderscheiden,’ zei Pietro tegen zijn vrouw. ‘De docenten zullen haar daarom bij hun strijkkwartet of hun pianoduetten willen hebben. Het ziet er zeer indrukwekkend uit als je geen bladmuziek nodig hebt bij een optreden.’

*

Vanaf haar tiende jaar gaat Elodie na school al naar het Liceo Musicale in Verona, op de hoek van de Via Roma en de Via Manin. Maar nu ze achttien is studeert ze daar fulltime. Ze is tenger maar sterk genoeg om haar cellokoffer naar de omringelde school te dragen. Alles laat een indruk op haar achter. De blauwgrijs gepleisterde muren, de kale praktijklokalen. De geur van droge bladeren als het vochtig is.

Haar geheugen is als zachte rode klei. Een gezicht op straat. Het patroon van een jurk. Alles wat ze tegenkomt herinnert

ze zich glashelder, als een web van onuitwisbare vingerafdrukken.

Ze speelt Vivaldi, Albinoni, Beethoven, Bach en Dvořák. De muziek stroomt door haar heen, haar lichaam zuigt elke noot op en is simpelweg een met haar instrument. Haar benen zijn sterk als van een veulen; haar ranke armen hebben de rustige kracht van een danseres.

Ze speelt met haar ogen dicht. Ze hoort het vuur. Ze voelt het water. Haar strijkstok is als bliksem. Flitsend. Schichtend. Soms raakt hij even de grond, dan schiet hij weer als een zaag heen en weer. Ze speelt zonder vrees.

Door de oprukkende oorlog wordt de wereld daarbuiten steeds somberder. Zodra ze het conservatorium verlaat of van huis vertrekt, ervaart ze het als een schaduw. De vrouwen in de rij voor voedsel bij de kruidenierswinkel, met een distributiekaart in hun hand geklemd; de stakende fabrieksarbeiders die op straat protesteren. De zwarte opbollende hemden van de fascistische politie op hun motorfietsen. De angst ligt niet in een enkele noot, maar eerder in een ingewikkelde compositie die Elodie onmogelijk kan ontcijferen.

Ze is uitgekozen om in een gevorderd strijkkwartet te spelen samen met drie andere studenten, onder wie ook Lena, een violiste. De meeste meisjes op het Liceo Musicale spelen piano of fluit. Er zijn maar weinig meisjes die een snaarinstrument spelen. Elodie en Lena zijn een uitzondering.

De twee meisjes zijn elkaars tegenpolen. Elodie met haar ravenzwarte haar, pezige lichaam en haar groene ogen. Haar vriendin Lena lijkt eerder Duits. Haar lichaam is zacht en heeft ronde vormen. Ze heeft blond haar, haar ogen zijn blauw en rond. Ook haar vioolspel is weelderig en sensueel.

Ze raken snel bevriend en leren elkaar tijdens het spelen aan

te vullen. Lena is goedlachser en neemt Elodie na de lessen mee naar een espressobar. Ze heeft niet zo'n goed geheugen als Elodie. Lena heeft net als de twee jongens in het strijkkwartet bladmuziek nodig. Doordat ze er zo goed uitziet worden hun klasgenoten meer dan eens afgeleid.

'Franco probeerde vandaag tijdens de repetities in je blouse te kijken,' plaagt Elodie. 'Het is een wonder dat hij zijn plek in de partituur niet kwijtraakte...'

'Het is een imbeciel,' snuift Lena. 'Al had hij drie handen dan zou hij nog mijn bh niet loskrijgen.'

Elodie verbaast zich over die rappe opmerking. Die is zo in tegenspraak met Lena's engelachtige uiterlijk en het masker van ingetogenheid dat ze in de gangen draagt.

Lena staat ook kritisch tegenover Mussolini's coalitie met de Duitsers. 'Die zwijnen,' noemt ze de Duitsers. 'Het laagste ongedierte. Wacht maar af... als we niet waakzaam blijven, vergaat het ons net als Tsjecho-Slowakije. Dan walsen ze hier naar binnen en nemen ze ons land over.'

Terwijl haar vriendin haar gevoelens eruit flapt, kan Elodie het gevoel niet kwijt dat er naar hen gekeken wordt.

'Je moet niet zo hard praten...' fluistert ze. 'Straks worden we het politiebureau nog ingesleurd.'

'Waar ben je bang voor? De politie ziet ons niet als een bedreiging. Jij bent gewoon een meisje met een cello. Ze zijn te stom om ons zelfs maar op te merken.'

Elodie kijkt om zich heen. Wat Lena zegt is waar. Op het plein lopen vrouwen die een kinderwagen voortduwen, en enkele mannen lopen richting het postkantoor. Zij zijn maar twee jonge meisjes met een instrument, en vallen nauwelijks op. Niemand besteedt aandacht aan hen.